

ILUZIONOLOGIJA

TAJANSTVENI SVET
MAGIJE

ALBERT D. ŠAFER
1915.

1. Ova četiri dela cine pravilan kvadrat.

2. Okreni svaki deo tako da uglovi označeni zvezdama sada cine spoljne uglove kvadrata.

3. Delovi i dalje zauzimaju istu površinu. Otkud onda ova tajanstvena rupa?

Paradoksalna
rupa

NAPOMENA IZDAVAČA:

Izdavaču je 2012. godine anonimno dostavio četiri tačno prisloveni iluzionološki zadataci i dečakulski Alberta D. Šafera. U pitanju jeje preraslo u istan paketa reši se da si knjige neoblativno rešio Salsmanov ova rima nakon što je on bio ti ove knjige istorijske rešavati, indača ne može da potvrdi da li je i Šafer taista ponovio. Mnogi trikovi isprezali su u knjizi rali njihove primene, ali čitanci se sveravaju da rešavati ne isprobavaju druge trikove – na primer bez te ludacke kostije i vauclatu ili ispravne glave ruda.

MINO I
MANJANA

1915.

Ne samo da je otkrio tađnu supstancu zvanu „svetlela materija“ već je i opsežno istraživao novu pojavu zvanu radiokaktivnost. Kraks je govorio o tome kako veruje u spiritualizam, a to bi nazgrevilo mog prijatelja Hvalinija – Hori smatra da su sve priče o optenju sa svetom duhova obična glupost. Naravno, Kraksova uporna tvrdnja da svet duhova postoji razbesnela je i pojedine članove OULZUN-a.

Pa ipak, ja sam sa uživanjem porazgovarao s njim posle predavanja – neta reči Horiju za to!

Z. Punozi korak bi. T s poslednjom kuglom, ali sada: **triput pucni prstima.** Publika će iznenađeno videti da su sve tri kuglice prošle kroz čas. Postaraj se da brzo skloniš opremu da niko ne primeti četvrtu, tajnu kuglu.

NAKLONI SE:

KOLEVKA ILUZIONOLOGIJE: DREVNI EGIPAT

Pre pet hiljada godina u drevnom Egiptu živeli su iluzionisti koji su izvodili neverovatne tačke. Najčuveniji je bio Džedi od Džedsnefua. Džedi je pozvan da nastupi na dvoru moćnog faraona Keopsa, čuvenog gra-

ditelja velike piramide u Gizi. Džedi je guski odsekao glavu, a onda je opet spojio s telom. Na kraju, pred očima zapanjenog faraona, odsekao je glavu i volu, a onda mu je opet prikao na telo.

TRI PRAVILA

Kao učenik iluzionologije, moraš zapamtiti pravila koja su dobro poslužila carobnjacima od najranijih vremena primene magije. Najvažnije od sva tri jeste **VEŽBANJE**: svaki trik moraš dobro uvežbati da bi izvođenje pred gledaocima delovalo samouvereno.

Drugo pravilo jeste **IZVOĐENJE**. I najjednostavniji trik zadivice publiku ako je dobro izveden. Zapamti da se u iluzionologiji ne svodi sve samo na vestinu i tajne već da je bitno i umeće izvođenja trika. Većina mađioničara ulepšava svoje trikove pričama. Na primer, kad Serve le Roj izvodi trik levitacije s devojkom, njegov nastup podseća na priču o Azri, princezi koja lebdi.

VELIKI DŽEDI

Poslednje pravilo jeste **PRIČA**, o čemu ćemo kasnije govoriti. U suštini, izvođač mora neprekidno i samouvereno da se obraća publici kao bi joj usmerio pažnju na ono što on želi. Druga prednost priče jeste to što ona pomaže mađioničaru da uspostavi okvir, da stvori začarani svet u kom se magija odvija.

NAUKA I MAGIJA

Verujem da između nauke i magije postoji snažna veza. Nije li tačno da su sva čuda moderne nauke – telefon, sijalica i motorno vozilo, da nabrojim samo nekoliko – nekada smatrana nemogućim i da su ih ljudi doživljavali kao nekakvu „magiju“? U suštini, mnoge pojave koje deluju natprirodno zapravo su proizvod nauke koji mi još ne razumemo u potpunosti. U ovom vodiču mnogo ćeš naučiti o nanci koja leži u pozadini magije – nauci koja tu magiju omogućava. Kao izvođači magije, moramo koristiti nauku da unapređujemo svoje trikove i da neprekidno pronalazimo nove i bolje načine da obmanemo ljudski um.

ĐAVOLJA POSLA

Narod nije uvek blagonaklono posmatrao iluzioniste. U srednjem veku bili su sumnjivi prema mađioničarima jer su neki ljudi verovali da mađioničarske moći potiču od đavola. U XI veku mađioničarima nije bilo dozvoljeno da se nastane u pojedinim francuskim gradovima, a u XIII veku kralj Luji IX pokušao je da ih protera iz čitave Francuske. U XVII veku malteški mađioničar Blez Manfre izrazio je pometnju kad je progutao vodu, a onda povratio vino. Kardinal ga je optužio za vešticarenje, a Manfre je izbegao zatvor samo zato što je objasnio kako se trik izvodi (pre nego što popije vodu, progutao bi ekstrakt drveta brazil zbog čega bi voda porcvnela).

MAGIČNI KRUG

Nadahnuće za osnivanje esnafa iluzionista bio je Magični krug, prestižno društvo mađioničara osnovano u Londonu 1905. godine, posvećeno promovisanju i unapređenju mađioničarskog umeca. Moto društva glasi *Indocele Privata Lequi*, u značenju „Zavetovani na čutanje“. Mađioničar koji odaje tajne zanata ikome osim učenicima mogao je biti izbačen iz društva.

6. LEVITACIJA:

Prkošenje gravitaciji tako što predmet ili osoba vise u vazduhu – kao princeza koja lebdi.

7. PENETRACIJA:

Kada jedan čvrsti predmet prođe kroz drugi – mađioničari povezuju metalne prstenove ili prolaze kroz zidove.

8. ANIMACIJA:

Uicanje na neki predmet da se pomeri.

9. MENTALNE POJAVE:

Izvođenje umnih trikova, kao što su čitanje misli i predviđanje.

10. ESKAPIZAM:

Oslabađanje iz zatočeništva razvezivanjem užadi, lanaca, otključavanjem katanaca i slično.

11. LJUDSKA NERANJIVOST:

Izvođenje neverovatnih tačaka kao što su gutanje vatre, hvatanje metka i gutanje mačeva.

ČUDESNE ŽIVOTINJE

Gledaocze iz raznih razdoblja nisu oduševljavali samo nastupi ljudi – mnoge životinje takođe su izvodile trikove. Takav je bio i Maroko, konj koji govori, koji je zapanjio ljude u XVII veku tako što je truptanjem kopita odgovarao na pitanja. Izgledalo je kao da može da obavlja matematičke operacije. Malo je nedostajalo da Maroko i njegov vlasnik Banks završe na lomači zbog vešticarenja: spaseni su tako što je konj kleknuo pred sveštenikom – verovalo se da nijedan đavolji sluga ne bi prisao tako blizu sveštenom licu. Druga izuzetna životinja bila je *nećna svinja* iz XVIII veka koja je njuskom pokazivala slova u imenima ljudi, pa čak im i čitala misli.

1915.

*Danas sam dobio pismo od profesora
Kruka u kom me poziva da se
sastanemo. Drago mi je što se javio,
a takođe sam i rado čuo da saznam
još nešto o svetlejoj materiji. Ko zna,
možda je mogu upotrebiti u nekoj
iluziji? Ja uvek tražim za novim
tehnologijama kojima mogu da
zbunim ljude!*

VARKE OČIJU

Iluzionisti nas navode da vidimo nešto što se zapravo ne dešava. Isti je slučaj s varkama očiju ili optičkima iluzijama, koje nas mogu oduševiti koliko i madioničarski trikovi. Optičke iluzije uglavnom nastaju zbog načina na koji ljudsko oko vidi paralelne ili konvergentne linije, zbog uticaja pozadine ili boje, načina na koji opažamo polja velikih kontrasta ili zbog pojava zvanih naknadne slike (objašnjene u poglavlju „Raskrinkavanje medijuma“). Ove iluzije otkrivaju nam da je svet koji opažamo proizvod našeg neverovatno složenog, ali ponekad i nepouzdanog mozga.

OPSENNAR

1.

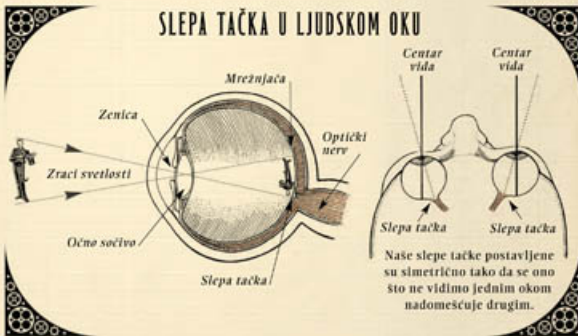
VERUJEŠ LI SVOJIM OČIMA?

LJUDSKI VID

Na donjem crtežu prikazano je kako svetlost ulazi u oko i pada na mrežnjaču, tkivo u unutrašnjem delu očne jabučice s ćelijama osetljivim na svetlost. Kad zraci svetlosti prođu kroz zenicu, ukrste se pre nego što padnu na mrežnjaču, okrećući tako napačke sliku spoljnog sveta, koju potom naš mozak okreće kako treba. Međutim, slike koje dospeju do našeg mozga ne odražavaju uvek stvarni svet.

Optički nerv spaja oko s mozgom. Na mestu gde se mrežnjača spaja s tim nervom nalazi se slepa tačka u kojoj nema ćelija osetljivih na svetlost. U kovertu levo nalazi se karta naslovljena „Glava koja nestaje“ pomoću koje možeš da testiraš ovu čudnu osobenost našeg oka. Ali ako imamo slepu tačku, zašto onda u svom vidnom polju ne vidimo crnu tačku? To je zato što mozak obično popunjava tu tačku na osnovu onoga što vidimo u okolini. Fizičar Edm Mariot otkrio je slepu tačku 1660. godine i to saznanje iskoristio da zapanji francuski dvor pred čijim je očima nestao novčić.

SLEPA TAČKA U LJUDSKOM OKU

SMEMO LI VEROVATI SVOJIM OČIMA?

Poslednjih godina naučnici su pokazali da često vidimo ono što očekujemo da vidimo, a ne ono što je zapravo tu. Pogledaj sliku 1 gore levo i reci koji je zec veći. Onaj desno? Zapravo, iste su veličine. Nama deluje da nisu zbog toga što nam predmet deluje manji što je dalje od nas. Naš mozak to nadoknađuje, stoga kad vidimo neki predmet u daljini, doživljavamo ga kao da je veći nego što zaista jeste. Zbog linija u perspektivi na ovom crtežu čini se da je desni zec dalje, pa ga naš mozak uvećava. Ponekad „vidimo“ i ono

što ne postoji. Cilindar na slici 2 ima na sebi crni trougao. Ali trougao zapravo nije tu – stvorio ga je tvoj mozak zbog okolnih oblika. Trougao od kockica (slika 3) deluje normalno, ali ako pažljivo pogledaš, videćeš da takav trougao nikad ne bi mogao da se napravi. Slika 4 pokazuje kako ugao posmatranja utiče na ono što vidimo – ako nakrivis stranicu, izdužena lobanja izgledaće prirodnije.

4.

1915.

*Poleo je da se bavi spiritualizmom
posle smrti svog mladog brata Filipa -
pretpostavljam da je razumljivo da
lovek, nakon gubitka drage osobe,
pokalava da stupi u kontakt s njom u
svetu mrtvih. Tegleda da su spiritual-
isti pridobili Kruksa, koji tvrdi da je
svojim očima, pored ostalog, video
lesitaciju i utvore. Kaže da je prona-
šao dokaz koji ukazuje na „delovanje
spoljne inteligencije“.*

*Ja se zasad sazdržavam da iznesem
svoje mišljenje o takvim stvarima, ali
priznajem da je ta svetlela materija
krajnje zanimljiva. Pitam se kako bi se
mogla primeniti...*

- KAKO - ILUZIONISTI VARAJU - U M -

Kad se nečija ruka pomera u pravoj liniji, naš mozak je programiran da automatski gleda u krajnju tačku. Međutim, ako iluzionista pokreće ruku u širokom luku, mozak ne zna gde će se ruka zaustaviti. Šta se tada dešava? Usredsređujemo se na ruku dok pravi krug u vazduhu, ne primećujući drugu ruku kojom iluzionista u tom trenutku možda vadi nešto iz džepa.

**Pokretom kružnim...
publiku zbuni!**

**Prste vešte
niko spaziti neće!**

Gotovo svaka iluzija je svojevrsan primer eksperimentalne psihologije. Magioničari neprekidno osmišljavaju nove načine da navedu publiku da pomisli kako je videla nešto što se ne dešava ili da joj promakne nešto što se dešava.

ZBUNI SVOJA ČULA

KAKO SOK OD JABUKE MOŽE DA
IMA UKUS SOKA OD JAGODE?

ČUDESNI MOZAK

JOŠ JEDNA RUKA!

5. Kaži da čest probati još samo jednom. I vrti novine (kao su zadržale oblik česte) preko novčića. Iznenada udari rukom po novinama i spjerska ih na sto. Publika će biti zapanjena – četa je nestala!

6. Pruži ruku pod sto kao da vadi čašu odnosa. Dok rukom prolazi preko svog krila, polako uzmi čašu. Podigni da je publika vidi. Možeš da kažeš: „Izgleda da je čaša bolji uzenik od novčića – naučila je kako da prođe kroz sto!“

NAKLONI SE!

ČUDNA ČULA

Neka čula jača su od drugih, što ponekad može da zbuni mozak. Probaj da jedeš jabuku i da pritom ispod nosa držiš crni luk. Nije baš prijatno, zar ne? To je zato što je naše čulo mirisa mnogo snažnije od čula ukusa, pa nas nos navodi da mislimo da zapravo zvačemo svež luk. Jedan naučnik sproveo je ogled u kom su ispitanici pili tečnost kojoj se nisu podudarali boja i ukus. Otkrio je da se ljudima kad piju naptak sa ukusom jabuke koji je crvene boje čini da on ima ukus jagode. Dakle, naše čulo vida takođe je jače od čula ukusa.

PRILAGODLJIV MOZAK

Neki naučnici, moji savremenici, tvrde da ono što vidimo i osećamo može da promeni način na koji nam mozak radi. Drugim rečima, mozak se može menjati – u stanju je da se prilagodi usled nekog novog iskustva. U jednom zadivljujućem eksperimentu, učesnici su zamoljeni da sede za stolom s levom rukom iza paravana, kao na slici, tako da se ona ne vidi. Ispred svakog učesnika na sto je postavljena lažna gumena ruka. Deset minuta prava i lažna leva ruka nežno su milovane slikarskim četkicama: kad god bi četkica prešla po pravoj ruci, istovremeno bi druga prešla i po lažnoj. Potom bi ispitivač iznenada udario gumenu ruku čekićem! Gospode! Većina ispitanika bi se trgnula i viknula, što nam govori da je mozak počeo da razmišlja o gumenoj ruci kao o pravoj.

ČUDESNO ČITANJE

Ljudski mozak zaista je nverevotan.
Ogmoućva nam da čitamo reči ikao su
svloa u sdreini sva izemašna.

Mnogi ljudi će lako pročitati gornje rečenice. To je zbog toga što naš mozak teži da vidi i protumači reči kao celina, a ne kao skup različitih slova. Važni su prvo i poslednje slovo reči jer igraju veliku ulogu u utvrđivanju oblika reči. Kontekst je takođe bitan: često nam je značenje reči jasno zato što razumemo susedne reči. Ovaj jednostavan primer pokazuje nam da mi „vidimo“ ono što očekujemo da vidimo, a ne uvek ono što je zapravo tu.

- TRIK - S LOPTICOM KOJA NESTAJE

I. KORAK

II. KORAK

III. KORAK

Kod ovog jednostavnog trika mađioničar baca lopticu uvis jednom, drugi put, pa treći put. Prilikom trećeg bacanja čini se kao da je loptica nestala. Kako to on radi? Mađioničar zapravo i ne baca lopticu treći put – zamahne rukom kao da ju je bacio, ali je loptica skrivena u njegovoj saći. Istovremeno on podiže pogled, kao da očekuje da je loptica poletela uvis. Zbog toga publika misli da je videla lopticu; opet, „vidimo“ ono što očekujemo da vidimo.

1915.

Meksikanac je pokazao Maureru kako karte mogu da nestanu jedna po jedna. Maurer je navodno naučio Terstona taj tehnici, pa mu je Terston sada dužnik budući da je to postalo neiscrpan deo njegovog nastupa. Pitam se ko je bio taj Meksikanac i da li je zaista postojao. Terston je pravi srećnik jer mu ta kartalška veština daje veliku prednost nad drugim magičarima. Volio bih da i ja imam neki naročit trik po kom bih se proslavio širom sveta, umesto što sam majster svakog posla, ali nijednog kako valja!

• SAKRIVANJE U DLANU •

Sakrivanje u dlanu ključno je za mnoge trikove s kartama: omogućava mađioničaru da izvuče kartu niotkuda ili da izgleda kao da je karta nestala. Potrebno je mnogo vežbe da se time osvlada, ali je rezultat vredan truda.

Uzmi kartu i drži je između savijenih prstiju i palca. Palcem povlači kartu ka vrhovima prstiju. Dok to radiš, pomeri kazni prst i mali prst tako da

POGLED S DRUGE STRANE

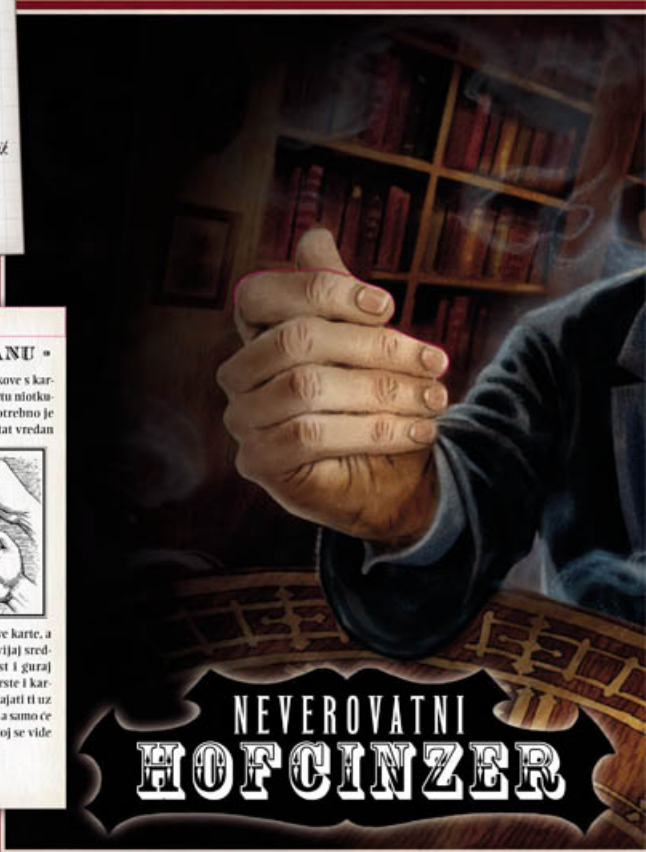
POGLED IZ PUBLIKE

obuhvatiš krajeve karte, a istovremeno savijaj srednji i domali prst i guraj kartu. Ispravi prste i karta će se saviti i stajati ti uz gornji deo dlana, a samo će dva krajička da joj se vide između prstiju.

OTAC TRIKOVA S KARTAMA

Austrijanac Johan Nepomuk Hofcizner, rođen 1806. godine, bio je poznat kao otac trikova s kartama. Prvi je izveo mnoge trikove koji su i danas popularni, uključujući i trik „svuda i nikuda“ u kom se ista karta pojavljuje u svim delovima spila pre nego što nazgled sasvim nestane. Hofcizner

je prvi počeo da koristi karte za trikove i neobične pokrete rukom – hitrim i veštim pokretima potajno je manipulirao kartama. To se još naziva i *prestidigitacija*, a pojam potiče od francuske reči „preste“ u značenju „vešt“ i latinske reči „digi-ta“ u značenju „prst“.

NEVEROVATNI HOFCINZER

VAŽNO JE PRIČATI PRIČU

Mnogi iluzionisti pričaju priče dok izvode trikove – uključujući i trikove s kartama. Ponekad neku kartu nazivaju stidljivom ili nevidljivom, keč je obično ponosan ili nametljivi kralj i dama uvek vole da budu zajedno. Zapravo, mađioničar je kao glumac koji ispreda priču kako bi pobudio maštu gledalaca. Kad izvediš trik, zapamti da moraš usavršiti ne samo tehničku vještinu već i svoju sposobnost da zadržiš pažnju publike. Kad naučiš kako se trik izvodi tek si na pola puta – prava vještina leži u umeću da uveriš gledaoce da je tu u pitanju magija.

HOF CINZER NASTUPA PRONAĐI KEČA

ZELIS LI DA ZAPAMNIS
PUBLIKU KAD HOF CINZER?
OTVORI KNJIŽIČU...

2. Sklopi lepezu od karata i spusti i spusti karice licem nadole na špil koji je takođe okrenut nadole. **Kač:** „**Prvo su se popeli na krov.**“

3. **Kač:** „**Jedan je išao u podrum.**“

Uzmi kartu s vrha špila (za koju publika misli da je žandar) i ubaci je u špil blizu dna.

4. **Kač:** „**Jedan je otišao na prvi sprat.**“ Uzmi sledeću kartu s vrha (za koju publika takođe misli da je žandar) i ubaci je na otprilike trećinu špila odozdo.

5. Uzmi sledeću kartu s vrha i ubaci je na otprilike dve trećine špila odozdo govoreći: „**Jedan je otišao da izvidi drugi sprat.**“

6. Kacni kartu na vrhu i kaži: „**A jedan je ostao na krovu da stražari. Kad je video da dolazi policija, upozorio je braću. Policija je zalupala na vrata i ona su se polomila.**“

Kacni po špilju operativnoj kupače na vratima: „**Ali bilo je prekasno – lopovi su već pobjegli na krov.**“ Dok to govoriš, polako okreni četiri karice s vrha otkrivajući nevaljale žandare.

HUAARD TERSTON: KRALJ KARATA

Čuveni Huaard Terston opčinjava publiku još od poslednje decenije XIX veka. Gledaoci obožavaju kada bacit karice: naročitim pokretom zglobova u stanju je da bacit kartu kroz vazduh sve do zadnjih redova publike. Isto tako, ume otmeno da mahne rukom i da pritom deluje kao da mu je nestala među prstima. Njegov najčuveniji trik jeste „karta koja se podiže“: gde gledaoci dovikuju brojeve karata, a on tim kartama nalaze da se podignu iz špila i da i dolebdie do njegove ruke.